

Vlaamse vrienden,

Traditiegetrouw wordt op de IJzerbedevaart de balans opgemaakt van waar we staan met de uitvoering van het zgn. Testament van de frontiers: zelfbestuur, nooit meer oorlog & godsvrede – intussen hertaald naar vrede, vrijheid & verdraagzaamheid.

Het voorbije decennium heb ik in deze, zeg maar: ‘state of the union’, vaak beklemtoond dat – rekening houdend met waar we vandaan komen – het glas eerder half vol was dan half leeg. Vandaag heb ik, figuurlijk, een ietwat donkerder bril op. Niet om de anti-politiek te voeden – dat doen onze politici zelf al méér dan te veel, en daar wordt niemand beter van – maar als een soort wake-up call.

Dat we qua zelfbestuur verder staan dan de Vlaamse soldaten hier in de loopgraven nog maar durfden dromen, dat blijft als een paal boven water staan. Maar ondertussen moeten we vaststellen dat niet alleen het draagvlak voor meer autonomie – op sommige terreinen nochtans absoluut noodzakelijk – maar zelfs dat voor Vlaamse autonomie tout court voortdurend afkalft, zodanig dat we op de duur misschien zelfs blij gaan mogen zijn als we kunnen beletten dat de klok een heel eind wordt teruggedraaid.

Pijnlijk daarbij is dat we voor die afkalving de hand ook in eigen boezem moeten steken – en met die ‘we’ bedoel ik zowel de Vlaamse politieke partijen als de klassieke Vlaamse Beweging – ‘Beweging’, nou ja... – waarvan een groot deel meent zich onledig te moeten houden met het geselen van heel andere katten, al dan niet met behulp van kliklijnen...

Tot veel meer dan een gedeeltelijke vervanging van ‘la Belgique à papa’ door een Vlaanderen à papa (of is het papy, grootvader?), een Vlaanderen waarin naast waardevolle monumenten als onze vredestoren helaas ook heel wat heilige huisjes ‘beschermd’ lijken te zijn, tot veel meer dan dat heeft de moeizaam verworven Vlaamse autonomie namelijk nog niet geleid.

En er zijn ook nog lang niet genoeg stappen gezet richting een echt sociaal en inclusief Vlaanderen, een Vlaanderen dus waarin iedereen meetelt, niet genoeg stappen om de Vlamingen op de spreekwoordelijke barricaden te krijgen voor nog méér autonomie. Wat een gemiste kans!

Nzo mogelijk nog pijnlijker intussen is dat de leider van de VVB – de zelfverklaarde motor van die klassieke Vlaamse Beweging – met het oog op een greep naar de macht openlijk pleit voor een alliantie met uiterst-rechts en een mogelijke deal met de grootste partij van Wallonië bij voorbaat in de ban slaat van de Vlaams-nationale kerk. Staf De Clercq revisited, 90 jaar na datum. En dan maar leuteren over godsvrede...

Godsvrede, vrienden, lijkt ook ver weg in Afghanistan, waar andermaal gebleken is dat oorlog nooit vrede brengt. Eerst beten de Britten hun tanden stuk op de taaie Afghanen, dan de Russen en nu de Amerikanen. Benieuwd hoe straks de Chinezen het er van af gaan brengen – hun omgang met de Oeigoeren indachtig hou ik alvast m’n hart vast...

Dat duurzame vrede niet bewerkstelligd kan worden met geweld, niet met alsmaar gesofisticeerder wapentuig maar enkel door in te zetten op rechtvaardige politieke, sociale en economische structuren, wereldwijd, dat stelde ik onlangs trouwens ook toen wij hier de ambassadeurs bij de NAVO op bezoek kregen.

Naast politieke moed zou zo’n heroriëntering ook veel geld kosten, maar die investering zou alleszins méér renderen dan de méér dan 2.000 miljard dollar die de Amerikaanse militaire operatie in Afghanistan gekost heeft en uiteindelijk enkel de wapenindustrie baat heeft gebracht.

Hoogleraar internationale politiek Tom Sauer, één van de ‘strijdmakers’ van ons aller Kristin De Winter in de Raad van Bestuur van het Vlaams Vredesinstituut, sloeg in dit verband nagels met koppen in een recent opiniestuk in De Tijd dat, bewust of onbewust, mooi de onverbreekelijke band illustreerde tussen vrede, vrijheid en verdraagzaamheid.

“Vrede en veiligheid komen niet uit de loop van een geweer”, zo lasen we daarin, naast de vraag of we Defensie niet veel beter zouden omturnen tot een goed werkende Civiele Bescherming of binnenlandse B-FAST die tijdig helikopters kan leveren om mensen van de daken te halen als het overstroomt, of tijdig kan interveniëren bij bosbranden?

En tot besluit stelde hij – ik citeer: “De bedreigingen die de komende jaren en decennia op ons afkomen, zijn niet zozeer de taliban, Rusland of China, maar de klimaatverandering, het risico op niet-geautoriseerd gebruik van kernwapens, pandemieën en cyberaanvallen. Die bedreigingen ga je niet te lijf met bewapening of militaire allianties, laat staan met militaire interventies.”

Nee, oorlog en geweld brengen nooit vrede, een cultuuroorlog trouwens evenmin als een – tussen aanhalingstekens - ‘echte’ oorlog.

Vlaamse vrienden,

Het glas is dan wel niet enkel half vol maar duidelijk ook half leeg, en we voelen ons misschien soms wel eens roependen in de woestijn, maar versagen doen we niet, mogen we niet. Het levensverhaal en de wijze woorden van prille tachtiger Nelly Maes, eeuwig jong van geest en immer strijdlustig, zullen ons daarbij blijvend inspireren – zoveel is zeker. Dank daarvoor, Nelly, en dank aan jullie allemaal voor jullie aanwezigheid en gewaardeerde aandacht.

Vrienden,

Zoals we in de jaren ‘90 de IJzerbedevaart niet hebben laten afpakken, zo willen we ook de officiële Vlaamse symbolen niet laten accapareren door uiterst-rechts, hoezeer ook het misbruik dat er van gemaakt werd en wordt ook ons parten blijft spelen, ondanks alles.

Graag nodig ik jullie daarom uit samen de Vlaamse Leeuw te zingen – sereen maar vastberaden – en dan tot slot van deze plechtigheid met z’n allen in de crypte de nagedachtenis te eren van de Vlaamse gesneuvelden uit de Grote Oorlog en, bij uitbreiding, die van alle slachtoffers van oorlog en geweld, overal ter wereld.

Onze onvolprezen ‘ceremoniemeester’ Guy Pauwels zal jullie daarbij begeleiden, maar eerst dus onze officiële hymne...

